

József élete

Lekció: Zsolt. 1.

Textus: Gen. 39

2003. márc. 9.

Gazdagrét

És Isten mégis Józseffel volt...

A kérdés, hogy mi lesz az álommal? József, a díszes ruhában járó elkényeztetett kamasz álmokat látott, amelyek szerint szülei és testvérei leborulnak előtte, és szolgálják őt. A féltékeny és dühös testvérek nemcsak az álmokat akarták megölni, hanem az álomlátót is. Adandó alkalommal díszes ruháját lehúzták, vérrel beszennyezték, és elküldték apjának. A kútba dobott Józsefet pedig midjánita kereskedők vitték Egyiptomba.

I. Isten Józseffel volt

"Amikor Józsefet Egyiptomba vitték, megvásárolta őt az izmaeliectől, akik odavitték, egy egyiptomi ember: Potifár, a fáraó főembere, a testőrök parancsnoka." József életben maradt. Ez már önmagában csoda, mert hiába akarta a legidősebb fiú, Rúben megmenteni, nem járt sikerrel. Ha a testvéreknek más ötlete támad, József már halott. Mindez azonban csak erősen korlátozott eredmény. Hiszen József nem több, mint árucikk, akit adnak-vesznek. Nem apja szeme fénye, kiváltságos fiú a háznál, hanem egy a rabszolgák névtelen sokaságában. Nincs díszes ruhája, de ugyanazt hordja, mint a többi munkaerő. Annyit ér, amennyit termel, addig kell, ameddig profitot hoz. A rabszolga élete nem ér többet, mint az ezüst, amit kifizettek érte. József él, de nem több, mint árucikk.

"De az Úr Józseffel volt" - hangzik a meglepetésszerű kijelentés. Ezt eddig nem hallottuk. És nem is vártuk. Mert igaz, hogy Józseffel csúnyán elbántak testvérei. De az is bennünk van, hogy nem ok nélkül. Miért kellett provokálnia őket az álmaival? Miért nem maradt inkább csöndben? Miért kellett mindig hazudoznia apjának a többiekről? Miért volt felmentve a munka dandárja alól? És az Úr vele van? Nem magától értetődő ez.

Meglepő fordulat, ami Isten szabadságáról és szeretetéről szól. Úgy dönt, hogy nem hagyja a fiút magára az idegenben. Valakinek mégis több József, mint névtelen, személytelen termelőeszköz. Valakinek mégis gondja van arra, hogy mi történik vele. Valaki mégis tudja, hogy mit él át ez a kamasz, aki elveszítette családját, szabadságát és jövőjét, aki rabszolgaként kell hogy megtanuljon (túl)élni a birodalomban. Dédapjának, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak Istene nem feledkezett meg róla. Apja halottnak véli, testvérei tudják, hogy elveszett, a birodalmi adminisztrációban nem több, mint egy szám. Egyetlen valaki ismeri őt, az Úr. Ő pedig vele van, mellé áll, körülveszi Józsefet, megáldja őt - ígérete szerint.

"... ezért szerencsés ember lett, és egyiptomi ura házában élt." Micsoda "véletlen"! Józsefet nem a mezőre rendelik dolgozni, hanem Potifár házában teljesít szolgálatot. Mindez látható eredménye annak, hogy az Úr vele van. Szerencsés, eredményes, áldott, annyira, hogy ez hamar nyilvánvalóvá válik Potifár előtt is. *"Látta az ura, hogy vele van az Úr, és mindazt eredményessé teszi az Úr, amihez hozzáfog."* Potifár pedig nem rossz gazda: ha ennek az embernek a kezei között minden arannyá válik, bízzunk rá még többet. Ezzel a rabszolgával jó vásárt csinált. Így lesz József a fáraó főembere, a testőrök parancsnoka házában és minden vagyonának kezelője.

Világos, hogy mindez nem pusztán József vezetői és közgazdasági képességeivel függ össze. A háttérben Istennek az az ígérete és áldása áll, amelyet Ábrahám dédnagyapának adott: megáldalak és áldás leszel, általad nyer áldást a föld minden nemzetsége (12.2). *"...megáldotta az Úr az egyiptomi ember házáat Józsefért, és az Úr áldása volt egész vagyonán, ami a háznál és a mezőn volt."* Isten áldása, Józseffel létele olyan megfogható, hogy Potifárnak semmire sincs gondja mellette, csak arra, hogy megegye az ételt.

Az Úr tehát Józseffel van, és József élete - bár rabszolga - virágzik. Immár Potifár előtt is neve, tisztelete és tekintélye van. Az Úr felemelte, megáldotta, és áldássá tette. Az események váratlanul szépen alakultak. De hát nem így van-e ez mindig, amikor az Úr valakivel van? Ezt a szépséget, tejjességet, harmóniát mintha csak megerősítené az utolsó megjegyzés: *"Józsefnek szép termete és szép arca volt."*

II. Egy sokat ígérő karrier vége

Mindez azonban József sokat ígérő karrierjének nem a kiteljesedését, hanem összeomlását jelzi. A kihívás kellően valóságos, a válasz meglepően egyértelmű, a végkifejlet hitet próbálón igazságtalan.

Feküdj le velem! - súgja Potifár felesége Józsefnek. Nap, mint nap, újra és újra mondogatja neki: fekédj le velem! József, senki sem fogja megtudni, fekédj le velem! József, egyedül vagy, senkid sincs, nincs szükséged egy kis szeretetre? - Feküdj le velem! József, sohasem volt még senkid sem, itt a lehetőség: fekédj le velem! József, mit vonakodsz, nem tetszem neked? Tudom, hogy igen. - Feküdj le velem! József, olyan vonzó vagy, megörülök érted: fekédj le velem! József, Potifárt nem érdekli az egész, nézd, most sincs itthon, ki tudja ki után járkal: fekédj le velem! József, úgysem bírod már sokáig, mit áltatod magad: fekédj le velem! József, nekünk miért nincs jogunk boldognak lenni? - Feküdj le velem!

De József hajthatatlan: *"Nézd az én uramnak semmi gondja nincs mellettem háza dolgaira, és rám bízta egész vagyonát. ... Semmit sem tiltott el tőlem, csak téged, mivel te a felesége vagy. Hogyan követhetném el ezt a nagy gonoszságot, vétkezve az Isten ellen?"* És mi nem tudjuk nem megkérdezni: József, honnan ez az erő? Honnan a tisztelet rabszolgatartó urad iránt? Honnan a hit és az engedelmesség az Úr iránt? Honnan a felelősség? Honnan a bűnnek és a gonoszságnak ismerete? Hova lett már az álmokat látó, elkényeztetett kamasz? Ki ez az ember? - És más választ nem kapunk, minthogy az Úr Józseffel volt. És József az Úrral. Mert tudja, ki tartja őt egyedül nyilván. Tudja, ki tette eredményessé. Tudja, hogy kinek köszönheti a fényes karriert. Tudja, hogy kinek tartozik hálával. Hálás Potifárnak, aki rábízta mindenét, ezért nem veszi el feleségét. Hálás az Úrnak, aki megáldotta, és képes betölteni minden szükségét; ezért nem lesz házasságtörő. József az Úrral van, és inkább van az Úrral, semmint az úrnővel. Mindenható Urának személyes szeretete, törődése, gondviselése mindennél többet jelent neki.

Az Úr azonban mintha nem értékelné ezt eléggé. Az Úr nem változtatja meg az asszony szenvedélyes vágyait. *"...az asszony nap mint nap mondogatta Józsefnek ... hogy mellé fekédjék."* Az Úr nem intézte másképpen azt a napot: *"Egy napon az történt, hogy bement József a házba a munkáját végezni, és a háznép közül senki sem volt a házban."* Az Úr nem gondoskodott arról, hogy ne maradjon a ruha az asszony kezében: *"Ekkor megragadta őt az asszony a ruhájánál fogva, és azt mondta: Hálj velem! Ő azonban otthagya ruháját az asszony kezében, futásnak eredt, és kiszaladt."* Az Úr nem nyitotta fel a háznép szemét a hazugságra: *"Nézzétek, egy héber embert hozott hozzánk, és az csúffá tesz bennünket. Bejött hozzám, hogy velem háljon, de én hangosan kiáltottam. Amikor meghallotta, hogy hangosan kiáltozni kezdek, nálam hagyta a ruháját, futásnak eredt, és kiszaladt."* Az Úr Potifár előtt sem leplezte le az asszony mesterkedését: *"Bejött hozzám a héber szolga, akit idehoztál hozzánk, hogy csúffá tegyen engem. De amikor hangosan kiáltozni kezdtem, nálam hagyta a ruháját, futásnak eredt, és kifutott. Az Úr nem védte meg Józsefet Potifár lángoló haragjától: "Fogta Józsefet az ura, és abba a börtönbe vetette, ahol a király foglyait tartották fogva..."*

József az Úrral van, de kivel van az Úr? Az áldozat a börtönben van, a bűnös pedig szabad. De hol van az Úr? Mit ér, hogy az Úr vele van, ha az csak ideiglenes? Ha annak bármikor vége szakadhat? Ha hűségét nem jutalmazza? Sőt, éppen hűsége lesz kudarcának oka? Érdemes hát megállni? Érdemes felelősnek lenni? Megéri a gonoszságot gonoszságnak nevezni? Nem járt volna jobban, ha házasságtörés helyett szerelemben gondolkozik? Urának becsapása helyett a lehetőséggel való éléstről? A házasság intézménye helyett személyes beteljesüléséhez való jogról?

Csak elnevezés kérdése az egész. Az Úr vele volt. Ő pedig az Úrral. És? Hol van az Úr? Hol van József? Megérte ezért szenteskedni? Magas erkölcsről szónokolni? A munkahelyen nem csalni, nem lopni? Hűségesnek lenni pénzen, vagyonon? Becsülettel szolgálni a tulajdonost? Maradékitalanul elvégezni a munkát? Kollégákat nem fúrni? A gyenge mellé odaállni? Megérte, József, szexuálisan tisztának maradni? A felkínáló lehetőségre nemet mondani? Hinni, hogy majd eljön az Istentől való társ, akiben feloldódik magányod? Istentől való társhoz hűségesnek maradni, amikor más lehetőség is van?

"...ott volt börtönben" Tizenhárom év a börtönben. Ez a jutalom. De meg is érdemli az ilyen naív ember. Álmodozó, álmok között élő. Itt az ideje, hogy lejjön a földre. Megtanuljon élni. Térjen végre észhez. Még egyszer úgysem lesz ekkora nagy szerencséje. Nem is érdemli az ilyen. Ilyen csak egyszer adatik az életben. Méghogy az Úr vele volt... ha igaz is, hát most elhagyta, az biztos.

III: És Isten mégis Józseffel van...

"De az Úr Józseffel volt, hűséges maradt hozzá, és kedveltte tette a börtönparancsnok előtt." - olvassuk a kijelentést, ami nem kevésbé váratlan, mint párja történetünk kezdetén.

Ha pedig az Úr Józseffel volt fent, Potifár házában, és Józseffel van lent, a börtönben, akkor Józseffel volt mindvégig, a bukás alatt is. Az Úr Józseffel volt, amikor József is az Úrral volt. Vele volt, amikor nem csítította az asszony szenvedélyét, nem intézte másképpen azt a napot, nem gondoskodott arról, hogy a ruha nem maradjon a csábítónál. Vele volt, amikor az asszony hazugságait elhitte Potifár. Vele volt, amikor ura, akihez József hűséges volt, lángoló haragjában börtönbe záratta háza felügyelőjét. Az Úr Józseffel volt mindvégig.

Szabad szeretetből és kegyelemből való döntés következménye, hogy azt olvastuk a frissen eladott rabszolga kapcsán: az Úr Józseffel volt. Isten szabad szeretete és kegyelme, hogy megáldotta minden munkáját, és így József magasra emelkedett Potifár házában. És míg az Úr ezt nem vonta vissza, szabad döntése, hogyan formálja saját tervei szerint az életét annak, akinek jelenlétét ajándékozta szövetségében tett ígérete szerint. József nem vesztette el Isten jelenlétét. De elvesztette befolyását, relatív békességét, fent-voltát. De nem vesztette el bizalmát, hitét és engedelmességét. Az Úr Józseffel van - lent is, és József az Úrral van - a bukás után is.

Immánuel - velünk az Isten. Ez a neve annak, akiben az Úr egyszer és mindenkorra bemutatta, kinek az oldalán van. Isten velünk, amikor a gyermek megszületett. Isten velünk, amikor a kereszten istennélküliségünk miatt beleverik a szegeket. Isten velünk, amikor harmadik nap feltámad a halottak közül. Isten velünk ma, a Szentlélek erejében, amikor megbékélést hirdet.

Akár fent, akár zuhanás közben, akár lent: Jézusban velünk az Isten. Azért, hogy kisemmizettek, mindenki által elhagyottakat néven nevezzen és megáldjon. Azért, hogy kísértésben lévőknek, hitükben ingadozóknak megerősítést adjon. Azért, hogy bűnüket megbánó elbukottaknak megbocsásson. Azért, hogy kétségbeesetteket, igazságtalanul bántalmazottakat vigasztaljon. ÁMEN!